

અધ્યયન નિષ્પત્તિ : SS 7.22 લોકશાહીમાં સમાનતાનું મહત્વ સમજે છે.

SS 7.23 રાજકીય સમાનતા, આર્થિક સમાનતા અને સામાજિક સમાનતા વચ્ચે તફાવત સમજે છે.

SS 7.24 સમાનતાના અધિકારના સંદર્ભમાં પોતપોતાના ક્ષેત્રમાં સામાજિક, રાજકીય, આર્થિક મુદ્દાઓનું અર્થઘટન કરે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા :	→ લોકશાહી	→ લોકશાહીમાં સમાનતા - અસમાનતા
	→ સમાનતા માટે સંઘર્ષ	→ સમાનતાના પ્રકાર - અર્થઘટન
	→ ભારતનું બંધારણ	→ આર્થિક, રાજકીય, સામાજિક સમાનતા
	→ મતાધિકાર	→ અન્ય લોકતંત્રમાં સમાનતા

પ્રશ્ન - 1 નીચે આપેલા દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી ☐ માં લખો.

1. લોકશાહીનું સૌથી નાનું એકમ અને સૌથી મોટું એકમ કયું છે ?

- (A) ગ્રામપંચાયત - સંસદ (B) ગ્રામ પંચાયત - તાલુકા પંચાયત
(C) લોકસભા - રાજ્યસભા (D) જિલ્લા પંચાયત - તાલુકા પંચાયત

☐

2. ભારતમાં સૌ નાગરિકોને કેટલા વર્ષ સુધી મફત, ફરજિયાત અને સાર્વત્રિક શિક્ષણનો અધિકાર છે ?

- (A) 5 થી 14 (B) 6 થી 14
(C) 10 થી 20 (D) 6 થી 21

☐

3. વિશ્વનું સૌથી મોટું લેખિત બંધારણ કયા દેશનું છે ?

- (A) અમેરિકા (B) ભારત
(C) ઈંગ્લેન્ડ (D) ફ્રાંસ

☐

4. હાલ તમે 12 વર્ષની ઉંમરના છો તો તમે મતદાન કેટલા વર્ષ પછી કરી શકશો ?

- (A) 3 (B) 6
(C) 2 (D) 5

☐

5. દરેક સમાજને અને દરેક વ્યક્તિને સમાનતાનો અધિકાર કોના દ્વારા અપાયેલો છે ?

- (A) સંસદ દ્વારા (B) બંધારણ દ્વારા
(C) સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા (D) A અને C બંને

☐

6. ભારતમાં કયા પ્રકારની લોકશાહી છે ?

- (A) સંસદીય પ્રકારની (B) પ્રમુખગત પ્રકારની
(C) સામ્યવાદી પ્રકારની (D) એકપક્ષ નહીં

7. સૌને સમાન અધિકાર એટલે ?

- (A) કાયદા સમક્ષ સમાનતા (B) કાયદાનું સમાન રક્ષણ
(C) A અને B બંને (D) એકપક્ષ નહીં

8. ભારતમાં યોજાતી વિવિધ ચૂંટણીઓમાં કોના માટે વિશેષ મતદાન મથકો છે ?

- (A) મહિલાઓ (B) દિવ્યાંગો
(C) વૃદ્ધો માટે (D) એકપક્ષ નહીં

9. RTE નું પૂરું નામ જણાવો ?

- (A) Right To Elementary Education (B) Right To Elder Education
(C) Right To Education (D) Right To Entertainment

10. વિશ્વની સૌથી મોટી લોકશાહી ધરાવતો દેશ કયો છે ?

- (A) અમેરિકા (B) ભારત
(C) ફ્રાંસ (D) ઈંગ્લેન્ડ

પ્રશ્ન - 2 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-બે વાક્યોમાં લખો.

1. આપણા દેશમાં મતાધિકાર કોને મળે છે ?

.....

.....

.....

.....

2. ચૂંટણીપંચની કામગીરી શું છે ?

.....

.....

.....

.....

3. બાળમજૂરી શા માટે અટકાવવી જોઈએ ?

4. લોકશાહીમાં સરકારની રચના કેવી રીતે થાય છે ?

5. લોકશાહી કોને કહેવાય ?

પ્રશ્ન - 3 નીચેના વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.

1. ભારત લોકશાહી ધરાવતો દેશ છે.
2. ભારતમાં અમુક જ નાગરિકોને મફત, ફરજિયાત અને સાર્વત્રિક શિક્ષણનો અધિકાર છે.
3. બાળમજૂરીએ શિક્ષણ મેળવવાના અધિકારનો ભંગ ગણાય છે.
4. સમાનતાનો અધિકાર એ બંધારણીય અધિકાર છે.
5. ભારત દેશનું શાસન બંધારણ પ્રમાણે ચાલે છે.

પ્રશ્ન - 4 નીચેના દરેક વિધાનના ખોટા શબ્દ પર છેકો મારી વિધાન ખરું બનાવો.

1. સમાજમાં સમરસતા જળવાઈ રહે તે માટે બંધારણ દ્વારા લોકોને સમાનતાનો / નાગરિકતાનો અધિકાર આપવામાં આવે છે.
2. વિશ્વનો બીજા ક્રમનો સૌથી મોટી લોકશાહી ધરાવતો દેશ ભારત / અમેરિકા છે.
3. આપણા દેશમાં તટસ્થ રીતે ચૂંટણીઓ યોજવાની જવાબદારી સંસદ / ચૂંટણી પંચ ઉપર છે.
4. કોઈપણ નાગરિકને મતદાન કરવા માટે મતદારયાદીમાં / રાશનકાર્ડમાં નામ હોવું જરૂરી છે.

પ્રશ્ન - 5 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર બે-ત્રણ વાક્યોમાં લખો.

1. બંધારણ દ્વારા આપણને કઈ કઈ બાબતોમાં સમાનતાનો અધિકાર આપવામાં આવે છે ?

.....

.....

.....

.....

.....

2. વ્યક્તિના સર્વાંગી વિકાસ માટે કઈ બાબત જરૂરી છે ?

.....

.....

.....

.....

.....

3. “બાળમજૂરી ગૂનો છે” આ વિધાન સમજાવો.

.....

.....

.....

4. “કાયદા સમક્ષ સમાનતા” - વિધાન સમજાવો.

પ્રશ્ન - 6 નીચે આપેલ પારિભાષિક શબ્દોની સમજૂતી આપો.

1. બંધારણ.

3. વયસ્ક મતાધિકાર.

પ્રશ્ન - 7 ટૂંકનોંધ લખો.

1. લોકશાહીમાં સમાનતા.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. મતાધિકારમાં સમાનતા.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

પ્રવૃત્તિ :-

પ્રશ્ન - 8 પાઠ્યપુસ્તકમાંથી આ પ્રકરણનું વાંચન કરી નીચેના પ્રશ્નોનાં જવાબ મેળવી નોંધો.

1. ભારતીય બંધારણની વિશેષતાઓ જણાવો.

.....

.....

.....

2. તમારી શાળામાં કુમાર તથા કન્યાઓની સામેલગીરી દ્વારા થતી પ્રવૃત્તિઓની નોંધ કરો.

.....

.....

.....

SCE મૂલ્યાંકન

ક્રમ	અધ્યયન નિષ્પત્તિ	SCE મૂલ્યાંકન			ગુણ
		x	?	✓	
SS 7.22	લોકશાહીમાં સમાનતાનું મહત્ત્વ સમજે છે.				
SS 7.23	રાજકીય સમાનતા, આર્થિક સમાનતા અને સામાજિક સમાનતા વચ્ચે તફાવત સમજે છે.				
SS 7.24	સમાનતાના અધિકારના સંદર્ભમાં પોતપોતાના ક્ષેત્રમાં સામાજિક, રાજકીય, આર્થિક મુદ્દાઓનું અર્થઘટન કરે છે.				

વાલીની સહી :

શિક્ષકની સહી :

તારીખ :